

ského svazu V. D. Sokolovského, o tom říká: „Obranné operace nejsou v příští válce rovněž vyloučeny. Nelze si představit, že se po celou válku bude jenom útočit. V některých údobích války, na některých směrech a možná i válčících může nás situace donutit, abychom přešli dočasně do obrany. Proto musí naše ozbrojené síly dokonale ovládat způsoby vedení těchto

operací. To, že sovětská vojenská strategie odmítá oprávněnost obrany v strategickém měřítku a obranné války vůbec, nelze vztahovat na obranu v operačním a tím méně v taktickém měřítku. Taková obrana zřejmě ještě neztratila svůj význam, objeví se nutně v průběhu války jako prostředek, jímž lze zmařit útok nepřátelské přesily...“

K otázkám vedení obranného boje a operace

Podplukovník Josef Mareš

Obranná operace bude mít v soudobých podmínkách vzhledem k různým podmínkám vzniku rozmanitý začátek i průběh. Nejobtížnější je přechod do obrany za převahy nepřítele a v dotyku s jeho útočícími vojsky. Většina sil armády může být v různé situaci a může vést různou bojovou činnost. Směry útoku nepřítele bude nutné zesílit přeskupením sil z méně ohrožených úseků. Současně je nutné vytvořit hloubku operační sestavy — obnovit druhý sled a zálohy všeho druhu.

Zaujetí hluboké obranné sestavy a upřesnění úkolů čelním jednotkám, které mají možnost aktivní činností vytvořit lepší podmínky pro obranu, budou první opatření při organizaci a budování obrany. Současně s těmito opatřeními musí armáda uskutečňovat i další opatření, jako jsou organizace palebného systému, součinnost aj.

Toto období operace bude pro velitele a štáby nejobtížnější. V rychlém a rozhodném řízení vojsk se projeví jejich schopnost organizovat a řídit boj. Úkoly stanovené armádě nebudou zpravidla plněny jen obranou na místě. Divize, které až dosud pokračovaly v útoku, mohou obdržet úkol — útočit do boku nepřátelských vojsk. Ty, které jsou na směru útoku nepřítele, mohou úporně bránit výhodné „klíčové“ prostory, vést manévrovou obranu, aby přinutily nepřítele k rozvinutí. Využívají výhodné terénní čáry, aby vytvořily podmínky pro zorganizování obrany do hloubky. Všechna tato činnost však musí vycházet ze zámyslu nepřítele.

Bojová činnost divizního prvního sledu musí být vedena s vypětím všech sil, vyznačovat se rozhodností, odhodlaností a vysokou aktivitou. Zvláště v situaci odrážení prvních útoků nepřítele, kdy jednotky neuspěly, vybudovat palebná stanoviště a postavení, bude výhodnější využívat léček, krátkých překvapivých protiztečí do boku a týlu nepřítele, než pasivní obrany na místě.

Útok nepřítele na směrech a jeho snaha využít mezer v sestavě obránce poskytnou dostatek takových možností. Nepříteli musí být zabráněno, aby jeho síly vnikly do hloubky obrany prvosledových divíží, nebo aby je obešly na otevřené boky. Na tyto směry nutno vést manévr palbou raket, dělostřelectva, protitankových záloh i jednotkami z pasivních a méně ohrožených úseků.

Hlavním úkolem všech jednotek a prostředků je zničení nepřátelských prostředků jaderného napadení. Bez zničení těchto prostředků je splnění cíl operace téměř nemožné.

Často se přisuzuje tato úloha vlastním jaderným zbraním jako jedinému prostředku. V rámci vševojskové armády je nutné plánovat a připravovat pro boj se ZHN nepřítele především dělostřelectvo, taktické výsadky a průzkumné skupiny.

Zvláštní význam budou mít speciálně vyčleňované oddáry tankových jednotek, schopné organizovat výpady a rychlou samostatnou činnost v týlu nepřítele usměrňovanou především na ničení taktických prostředků jaderného napadení nepřítele.

Tyto oddáry, v síle tankové čety až roty, zesílené jednotkou ženijní, chemického a radiálního průzkumu, popřípadě i dalšími prostředky, mohou být vyčleňovány především z prvosledových divíží, vedoucích boj v dotyku s nepřítelem a které jsou s to, vzhledem k charakteru soudobého boje, úspěšně ničit taktické ZHN nepřítele, rychle se pohybovat v nepřátelském týlu, ničit i štáby, naváděcí stanoviště a podobné důležité objekty.

Rovněž úloha průzkumných skupin s různým složením a vybavením není dosud, vzhledem k možnostem zjišťování a ničení ZHN nepřítele, plně doceněna. Smělé pronikání průzkumných skupin na tancích mezerami v sestavě nepřítele a ničení prostředků ZHN střelbou tankových i ručních zbraní zblízka je účinný způsob boje s těmito prostředky. K tomu je nutno podrobně znát technické vlastnosti těchto zbraní, jejich zranitelnost, nejvýhodnější způsob a pořadí jejich ničení, jak je podrobně uvádí Zprav-51-60.

K OTÁZCE PROTIPŘÍPRAVY

S procvičováním protipřípravy se na cvičeních v poslední době setkáváme jen zřídka. I v teoretických pracích je tato otázka opomíjena; mnozí velitelé a příslušníci štábů se domnívají, že v soudobé obraně nemá protipříprava zásadní význam.

Podle mého názoru vyžaduje protipříprava **hlubšího teoretického rozpracování jak po stránce jejího technického provedení, tak pokud jde o zásadní ujasnění její úlohy a místa v armádní obranné operaci.**

V minulosti byla protipříprava jedním z hlavních opatření aktivity obrany a účinným opatřením, jak zmařit útok nepřítele před jeho vyražením. V současné době však, kdy nepřítel nebude rozvíjet svá vojska v bezprostřední blízkosti naší obrany a naopak bude se snažit v rozptýlených sestavách z chodu přecházet do útoku na jednotlivých směrech, bude sotva možné zmařit nepřátelský útok jen samotnou protipřípravou.

Raketové jaderné zbraně umožňují zničit nepřítele ihned po jeho zjištění, což je jejich přednost před náročným organizováním palby dělostřelectva a tanků. Rozbor všech podmínek, ve kterých bude armáda do obrany přecházet, však uka-

zuje, že právě jaderných zbraní bude nedostatek, takže protipříprava v systému obrany má své opodstatnění, neboť je aktivním prostředkem, jak soustředěnou palbou raketových vojsk a dělostřelectva (za použití chemického střeliva), palbu tankových jednotek a letectva, narušit a ve zvlášť výhodných podmínkách i zmařit nepřátelský útok.

Při organizaci protipřípravy bude nutné dodržovat určité zásady, vyplývající z širokého použití jaderných zbraní nepřítelem. Především jde o způsob dočasného soustředění dělostřeleckých a tankových útvarů a jednotek, určených k protipřípravě. Technické vlastnosti jejich výzbroje a náročné řízení jejich palby to vyžadují. Soustřeďování, které se děje zpravidla do předsunutých nebo záložních prostorů stanovišť (postavení), by bylo nutné provádět rychle a skrytě, pod ochranou prostředků PVO a vojska ihned po protipřípravě rozptylovat. Střelivo určené pro tyto palby je nutné závčas rozložit a v těchto prostorech připravit.

K využití překvapení je nutné správně rozvrhnout i použití chemického střeliva. Je samozřejmé, že jaderné náboje, budou-li k dispozici i v minimálním množství, nebo půjde-li o jaderné zbraně frontu, budou rozhodujícím prostředkem v celém systému protipřípravy. Jejich použití ovlivní bojovou činnost jak vševojskových svazků, tak i všech druhů vojsk.

V případech, kdy armáda nebude mít v době příprav nepřítele k útoku ani minimální množství jaderných zbraní, bude nutné vytvářet bojovou činnost a manévrem podmínky, které umožní protipřípravu. Zvláště tehdy, bude-li nepřítel bojem čelních jednotek, údery letectva, dovedným vytvořením zamořených pásem a prostorů zastaven, nebo nahromadí-li se jeho vojska na osách, přepravách, v soutěskách, na přechodech apod., vzniknou velmi výhodné podmínky pro protipřípravu.

Zmařit útok nepřítele, zvláště v operacích počátečního období války silami a prostředky pouze jedné armády, bude velmi těžké. Proto ke splnění cílů obranné operace v zájmu frontové operace mohou být rozhodnutím velitele frontu použity k protipřípravě i frontové prostředky, včetně letectva.

Zvláště v situaci, kdy armádě přecházející do obrany byla odebrána část sil, je front povinen svými raketovými prostředky působit ve prospěch bránící se armády. V takové situaci armáda ničí svými raketami a dělostřelectvem bližší části hlavního uskupení nepřítele, které se připravuje k útoku a je v dosahu většiny palebných prostředků armády a frontové prostředky a letectvo ničí podle svých dosahů hlavní uskupení nepřítele.

Ničení nepřítele před zahájením jeho útoku nemusí mít vždy charakter protipřípravy, zejména bude-li v zájmu frontové operace ničeno nepřátelské uskupení frontovými prostředky na dalekých přístupech. Rovněž tehdy, nebudou-li výhodné podmínky k protipřípravě, nemusí být tato uskutečněna, i když byla připravena. Přesto však protipříprava v soudobé obraně neztratila svůj význam a při dovedné její organizaci bude silnou a v některých případech jedinou zbraní k narušení útoku nepřítele.

PROTIZTEČE A PROTIÚDERY

Požadavek vytvoření hluboké obrany a rozptýlení vojsk s cílem zmenšit jejich zranitelnost jadernými údery nepřítele do značné míry ovlivní protizteče a protiúder v obraně. Nelze jednostranně stanovit zásadu, kdy uskutečnit proti-

ztec druhým sledem pluku, divize a kdy nasadit armádní protiúder. Pro značné vzdálenosti a rozptýlení bojových sestav vojsk v obraně mají někteří velitelé a štáby názor, že druhé sledy (zálohy) pluků a divizí časově nestačí provést přesun a protizteč proti nepříteli útočícími na směrech, kam provedl údery jadernými zbraněmi.

Domnívám se, že tvrzení, která se opírají jen o rozpočet času potřebného na přesun a organizaci protizteče a možná tempa nepřátelského útoku, jsou nesprávná. Naopak — **protizteče a protiúder jako aktivní činnost jsou hlavním prostředkem k dosažení cílů obranné operace.**

Stanovení doby zahájení protiztečí a protiúderů nemůže být dnes vázáno na to, aby jednotky držely nějaké čáry nebo objekty, poněvadž druhé sledy a zálohy jsou rozptýlené v různé hloubce a útok nepřítele bude zpravidla veden na různých směrech a může se nerovnoměrně vyvíjet. Neustálý průzkum a předvídaní velitele však umožňují včas a skrytě přisunout zálohy na nejvýhodnější směr protiztečí (protiúderů).

Přisunutí vojsk je nutno uskutečňovat rychle, skrytě a soustředit je jen na nejkratší dobu počátečního úderu s cílem zničit hlavní síly nepřítele a proniknout do hloubky jeho sestavy.

Je-li k dispozici jen omezený počet jaderných zbraní, bude nejvýhodnější používat jich v průběhu obranné operace ve prospěch protiztečí (protiúderů), kterých se zúčastní všechny síly a prostředky na určitém směru.

Použití jaderných zbraní tak umožní, že protiúder a protizteče mohou být organizovány značně menšími silami, než tomu bylo dříve.

Jaderné údery je nutné provádět dříve, než se vojska přiblíží na bezpečnostní vzdálenost. Na cvičeních se často praktikuje, že je nutné vojska na určitou dobu zastavit k zjednání určitého pořádku, „srovnání vojsk“ k orientaci, upřesnění apod. Podobné názory i praxe jsou nesprávné a škodlivé, neboť **vystavujeme vojska nebezpečí, že na ně nepřítel provede jaderné údery všemi taktickými prostředky.**

V některých případech bude výhodnější udeřit letectvem a jadernými zbraněmi na nepřítele před zahájením protiúderu s cílem způsobit mu vážné ztráty a získat čas pro organizaci protiúderu. Tak tomu bude zejména tehdy, když z různých příčin protiúderné uskupení nebude s to včas a všemi silami udeřit na nepřítele. Palbami dělostřelectva a údery letectva bude nutno doplnit jaderné údery a nedovolit nepříteli pokračovat v útoku. K zabezpečení protiúderu může být někdy výhodné předem zaujmout částí sil druhého sledu a záloh připravené prostory, přehrazující hlavní směry v útoku nepřítele. Toto opatření je nutné zvláště tehdy, nejsou-li vlastní vojska v dotyku schopna déle zdržet a zastavit útočícího nepřítele, takže jeho další postup by znemožnil i protiúder.

Vojska musí přecházet do protiztečí a protiúderů bez zastavení, aniž by sesedala z vozidel, a útočit v rychlém tempu. Již na přesunu musí být vojska v takových sestavách, aby mohla zahájit boj bez přeskupování. Odtud i snaha přesunovat vojska po největším možném počtu os. Na divizi počítáme průměrně s třemi až čtyřmi osami již z prostoru soustředění.

Tankové jednotky je nutné usměrňovat do hloubky sestavy nepřítele a do mezer k obsazení důležitých čar a objektů. Hlavní síly z chodu provádějí údery do týlu a boků nepřítele k rozdělení jeho sestavy. Neustále je nutné vést průzkum na všech směrech.

Pronikání čelních jednotek musí zabezpečovat druhé sledy a zálohy, které je nutno přesunovat na bojišti tak, aby byly schopny manévrovat do všech stran a zabránit napadení odkrytých boků vlastních vojsk nepřítelem.

Divizím, které se zúčastní protiúderu, je třeba určovat bližší a další úkol. **Bližším úkolem** divize může být v součinnosti se sousedy, za využití jaderných úderů zničit nepřítele na směru úderu a obsadit prostor vhodný pro další obranu nebo pro přechod do útoku.

Dalším úkolem může být rozbití záloh nepřítele přisunovaných na tento směr z hloubky.

V průběhu protiúderu může být část sil nepřítele obklíčena. Ničením těchto jednotek se nesmí zdržovat hlavní síly protiúderného uskupení, nýbrž má být uskutečňováno především zálohami a jednotkami, které v blízkosti obklíčených vojsk vedou obranný boj.

Velitel armády musí zabezpečovat narůstání úsilí v průběhu protiúderu. K tomu, kromě záloh, využívá sil a prostředků převedených z jiných úseků obranného pásma armády a nařizuje přejít do útoku těm vojskům, která se bránila poblíž směru protiúderu.

V průběhu obranné operace může armáda organizovat postupně několik protiúderů. Mohou být vedeny na jednom směru, nebylo-li prvním úderem dosaženo očekávaných výsledků.

Postupné protiúderu na různých směrech je možno uskutečňovat tehdy, zamýšlí-li velitel rozbit nepřátelské uskupení nejdříve na jednom směru a pak po přeskupení sil a prostředků i další síly nepřítele na osatních směrech.

Znemožnit útok nepřítele, zničit jeho hlavní síly protiúderem silami a prostředky pouze jedné armády, která se brání, bude velmi těžké. Proto ke splnění tohoto úkolu, v zájmu frontové útočné operace, bude armáda provádějící protiúder posílána zálohami z prostředků frontu a jeho jadernými údery.

V nepříznivé situaci, zvláště má-li nepřítel převahu v jaderných zbraních, může být protiúder před příchodem záloh frontu neúčelný. Za takových podmínek musí armáda zastavit nepřítele protiztečemi a úpornou obranou výhodných prostorů a čar v hloubce nepřítele maximálně zeslabit, a tak vytvořit předpoklady, aby po přeskupení sil a prostředků a po příchodu nových sil a záloh frontu, za podpory jadernými zbraněmi organizovat úspěšný protiúder.

Obrana vševojskového svazku

(VM čís. 4/1962)

Plukovník Ján Koreň

Jak na vojenských školách, tak i u vojsk pociťujeme naléhavou potřebu dořešit základní otázky organizace obrany na taktickém stupni.

Cílem mého článku je nejen zaujmout kritické stanovisko k některým názorům uvedeným v článku plk. CSc. Průši, ale i vyjádřit své vlastní názory.